

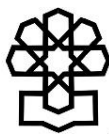
شماره ثبت: ۷۱۵

دی ماه ۱۴۰۰

دوره یازدهم - سال دوم

شماره مسلسل: ۱۸۰۰۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۴۲. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۰۰۵

کد موضوعی: ۲۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۴۲. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

نام دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش (گروه آموزش عالی)

تهیه و تدوین کنندگان: یوسف زراعت کیش، حسین نصیری، هادی یوسفی

همکار: مهدی مهدی

مدیر مطالعه: یوسف زراعت کیش

ناظران علمی: موسی بیات، کامیل قیدرلو

اظهار نظر کننده: سامان یوسفوند

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۱

۲. آموزش عالی

۳. تحقیقات

۴. فناوری

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۰/۲۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	خلاصه مدیریتی.....
۴	خوانش سیاستی از بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری.....
۶	۱. بررسی تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور.....
۱۲	۲. اعتبارات «امور آموزش و پژوهش».....
۱۳	۱-۲. بررسی اعتبارات فصل آموزش در «امور آموزش و پژوهش».....
۱۳	۲-۲. بررسی اعتبارات فصول پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش».....
۱۵	۳. توزیع کل اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری.....
۲۰	۴. سهم اعتبارات پژوهشی و فناوری از تولید ناخالص داخلی (GDP).....
۲۱	جمع‌بندی.....
۲۲	پیشنهادات.....
۲۷	منابع و مآخذ.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۴۲. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

خلاصه مدیریتی

۱. اعتبارات فصل آموزش عالی و فصول مرتبط با پژوهش

اعتبارات فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۵۵ هزار و ۹۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که حدود ۳۵/۳۵ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ رشد نشان می‌دهد. سهم این اعتبارات از «مصارف بودجه عمومی دولت» و از «مصارف بودجه کل کشور» به ترتیب حدود ۳/۶۶ درصد و ۱/۵۲ درصد است. همچنین، حدود ۷۷/۷ درصد از اعتبارات «فصل آموزش عالی» هزینه‌ای عمومی (۴۲ هزار و ۸۱۱ میلیارد تومان)، ۱۴/۸ درصد اختصاصی (۸ هزار و ۱۶۵ میلیارد تومان) و ۷/۵ درصد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (۴ هزار و ۱۱۳ میلیارد تومان) در نظر گرفته شده است.

همچنین، مجموع اعتبارات فصول پژوهش (پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه) در «امور آموزش و پژوهش» نزدیک به ۱۱ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (حدود ۱۰ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان) حدود ۱۰ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین، مجموع اعتبارات فصول تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تنها ۱۳ درصد رشد داشته است که با احتساب نرخ تورم و رشد اندک اعتبارات پژوهشی می‌توان گفت رشد ارزش اعتبارات پژوهشی منفی بوده است.

۲. نگاهی کلی به اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه

بودجه سال ۱۴۰۱

در این بخش به بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده سه دستگاه کلان و اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، پرداخته می‌شود. مجموع اعتبارات دستگاه‌های مجری آموزش عالی، پژوهشی و فناوری کشور، یعنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و اعتبارات آموزشی و پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، اعم از هزینه‌ای، اختصاصی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، با احتساب ردیف‌های متفرقه، بالغ بر ۶۲ هزار و ۹۷۱ میلیارد تومان برآورد شده است. در جدول ۱ اعتبارات دستگاه‌های فوق به تفکیک آمده است.

جدول ۱. اعتبارات کلان حوزه آموزش، تحقیقات و فناوری و سهم آن از
مصارف بودجه عمومی دولت و مصارف بودجه کل کشور

عنوان	اعتبارات (میلیارد تومان)	سهم از مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)	سهم از مصارف بودجه کل کشور (درصد)
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۳۸،۲۷۸	۲/۵۴	۱/۰۵
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (برنامه‌های آموزشی، پژوهش، رفاهی، فرهنگی و ورزشی)	۲۰،۹۰۰*	۱/۳۹	۰/۵۸
معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	۳،۷۸۷	۰/۲۵	۰/۱
مجموع دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری (وزارتخانه‌های علوم و بهداشت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری)	۶۲،۹۷۱	۴/۱۸	۱/۷۳
فصل آموزش عالی	۵۵،۰۹۰	۳/۶۶	۱/۵۲
مجموع فصول پژوهش در امور ده‌گانه («تحقیق و توسعه»، «پایه‌ای و توسعه‌ای»)، اعتبارات متفرقه و تبصره‌ها	۲۴،۹۰۷	۱/۶۵	۰/۶۹
منابع بودجه عمومی دولت	۱،۵۰۵،۲۳۹	۱۰۰	۴۱/۴۵
بودجه کل کشور	۳،۶۳۱،۰۷۰	-	۱۰۰

* کل اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بالغ بر ۱۷۴ هزار میلیارد تومان است.

– نکات قابل توجه در خصوص اعتبارات این حوزه

۱. قرار گرفته شدن اعتبارات جهاد دانشگاهی ذیل اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که به مفهوم معرفی این وزارتخانه به عنوان دستگاه اصلی و جهاد دانشگاهی به عنوان نهاد وابسته است.
۲. کمک به افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی به میزان ۹۰۰ میلیارد تومان ذیل عنوان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری که با توجه به اینکه صندوق دارای هیئت امنای مستقلی زیر نظر رئیس جمهور است و با عنایت به استقلال مالی و اداری این صندوق، محل سؤال جدی است.

۳. تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، در دو تبصره و ۶ بند به موضوعات مرتبط با حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری پرداخته شده است. در تبصره‌ها و بندهای مذکور، احکامی در رابطه با موضوعاتی از قبیل اخذ تسهیلات از بانک‌ها جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بند «الف» تبصره «۹»)، نحوه مصرف منابع حاصل از بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی (بند «ب» تبصره «۹»)، تأمین مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور (بند «ج»

تبصره «۹»، اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص‌یافته به‌استثنای فصول (۱ و ۶) به دستگاه‌های اجرایی به امور پژوهشی (بند «ه» تبصره «۹»، الزام شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به مصرف چهل درصد (۴۰٪) هزینه امور پژوهشی خود از طریق انعقاد توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی (بند «و» تبصره «۹») و مجوز واریز وجوه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول این وزارتخانه به صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (جزء «۱»، بند «ب» تبصره «۱۸») آمده است. همه بندهای فوق بجز جزء «۱»، بند «ب» تبصره «۱۸» در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ آمده است. سایر تغییرات در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه آموزش، تحقیقات و فناوری شامل:

۱. حذف بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ با موضوع حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، ۲. حذف حمایت از تجهیز و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی و فناوری موضوع بند «الف» تبصره «۳» قانون بودجه (۱۴۰۰) و ۳. حذف بخش انتهایی جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۲» با موضوع پرداخت پژوهانه به دانشجویان دکتری بوده است.

بررسی بندهای فوق، حکایت از فقدان سیاست و اراده دولت در توجه به تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دارد. بزرگ‌ترین غایب تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۰ با موضوع حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه است. یکی از مهم‌ترین احکام مندرج در تبصره‌ها بند «و» تبصره «۹» با موضوع تکلیف «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به مصرف ۴۰ درصد از اعتبارات امور پژوهشی در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی است که می‌تواند منشأ اثرات مثبت بسیاری نظیر ارتباط دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی با صنعت و بازار، کمک به ایجاد درآمد برای دانشجویان و پژوهشگران و غیره باشد. نکته‌ای که بیش از محتوا و مضمون تبصره‌ها اهمیت دارد امکان عملیاتی شدن آنها و شیوه توزیع و اختصاص اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی مشمول است. به‌خصوص اینکه بررسی و ارزیابی عملکرد تبصره‌ها در قوانین سنوات گذشته نشان از غیرعملیاتی بودن برخی از تبصره‌ها، به دلایل مختلف از جمله ابهام و اشکال در متن برخی از آنها دارد.

خلاصه برخی نکات موجود در تبصره‌های لایحه بودجه ۱۴۰۱

- حذف تبصره مربوط به حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور (بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰)
- حذف تسهیلات مربوط به به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها (بند «الف» تبصره «۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۰)
- حذف یارانه تغذیه دانشجویان (تبصره «۱۴» ردیف ۲۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۰)

- ایجاد صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (بند «و» تبصره «۹» در لایحه ۱۴۰۱)
  - ایجاد ردیفی برای امریه‌سازی دانشجویان دکتری و پسادکتری (ردیف متفرقه ۵۵۰۰۰۰-۴۴ جدول ۹ لایحه بودجه ۱۴۰۱)
  - حذف اعتبار پژوهانه دانشجویان دکتری (جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۰)
- در ادامه گزارش به تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با تفصیل بیشتری پرداخته خواهد شد.

خوانش سیاستی از بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

۱. اولویت‌های کلیدی در شرایط تحریم

با توجه به شرایط اقتصادی و همه‌گیری بیماری کرونا شرایط بسیار دشواری گریبانگیر اقتصاد و صنعت کشور شده است. بنابراین انتظار می‌رود سیاست دولت که در لایحه بودجه متجلی است، با توجه به منابع بسیار محدود و مصارف پُرشمار، معطوف به حوزه‌های کلیدی و پیشران اقتصاد باشد. در شرایط اقتصادی کنونی اگر قرار باشد راه‌حلی برای این مسئله یافت شود از ناحیه دانش خواهد بود که حوزه‌های کلیدی دانش شامل دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌هاست که محل تعلیم و پژوهش نخبگان، ایده‌پردازان و جوانان کشور است و پس از آن شرکت‌های دانش‌بنیان و سایر واحدهای فناور است. اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان و مراکز تحقیقاتی در دوره همه‌گیری کرونا با تولید اقلام ضروری از جمله تولید نمونه‌های آزمایشگاهی واکسن کرونا، ماسک‌های نانویی و سایر محصولات ضروری به خوبی روشن شده است. از طرف دیگر تقویت بنیه دفاعی کشور و تولید قطعات تحریمی بسیاری از صنایع نیز مرهون مراکز تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان است.

۲. رویکرد دولت در شیوه اختصاص اعتبارات دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزش عالی،

پژوهشی و فناوری

اقدام دولت در حذف ردیف‌های مستقل بودجه دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری و قرار دادن کل اعتبارات این دستگاه‌ها در ردیف اعتبارات دستگاه‌های اصلی یعنی دو وزارتخانه علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مهم‌ترین تغییرات لایحه بودجه است. به اذعان برخی از دانشگاه‌های تراز اول کشور در صورت تخصیص اعتبارات براساس ردیف دستگاه اصلی، عملکرد و استقلال دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. باید توجه نمود که دانشگاه‌ها دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند و اختصاص و تخصیص اعتبار آنها در ذیل اعتبارات دستگاه اصلی می‌تواند نافی این استقلال تلقی شود. علاوه بر این، این روش اختصاص اعتبارات مغایر با حکم ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور است که اعتبارات مراکز و مؤسسات آموزش عالی را کمک و بعد از پرداخت هزینه قطعی تلقی نموده است.

همچنین، این روش اختصاص اعتبارات می‌تواند موجب کاهش شفافیت در تخصیص اعتبارات و کاهش مشارکت خیرین و واقفین در امور آموزش عالی شود. در مقابل، تجمیع اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را می‌توان گامی در راستای افزایش ظرفیت‌های حکمرانی آموزش عالی تلقی نمود که در این صورت بهره‌گیری مناسب از آن می‌تواند به جهت‌دهی مؤثرتر دانشگاه‌ها و افزایش پاسخگویی منجر شود.

۳. رویکرد دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه آموزش عالی (فصل آموزش عالی)

بررسی اعتبارات فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ رشدی بالغ بر ۳۵ درصد را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که هرچند از رشد «مصارف بودجه عمومی دولت» (۹/۵۶ درصد) پیشی گرفته، اما تنها جبران‌کننده بخشی از تورم پیش رو است و در صورت حضوری شدن کامل آموزش در دانشگاه‌ها، ممکن است آموزش عالی کشور با مشکل مواجه شود. رشد اعتبارات این فصل در قانون بودجه سال گذشته ۶۲ درصد محاسبه شده بود. به نظر می‌رسد دولت برنامه جامع و کاملی برای حضوری شدن کامل آموزش در دانشگاه‌ها ندارد.

۴. رویکرد دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه پژوهش

الف) تبصره‌ها

بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری نشان از فقدان رویکرد تحولی و خلاقیت در این تبصره‌ها دارد. از دیگر شاخص‌های موجود در تبصره‌ها کم‌توجهی به پژوهش‌های تقاضامحور و تکمیل و تجهیز آزمایشگاه‌های تحقیقاتی است. هرچند دولت در برخی از این تبصره‌ها به پژوهش‌های مبتنی بر مسئله توجه داشته، اما این بی‌توجهی را می‌توان به‌وضوح در حذف بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ مشاهده کرد، که در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور تدوین شده بود.

جهت‌گیری هزینه‌کرد بخشی از منابع پژوهشی (۴۰ درصد) «بانک‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» در قالب طرح(پروژه)های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح(پروژه)های پسادکتری و طرح(پروژه)های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی، موضوع بند «و» تبصره «۹» از نقاط مثبت تبصره‌هاست. اما، سهم اعتبارات امور پژوهشی این دستگاه‌ها که بالغ بر ۵۱۵ میلیارد تومان است تنها حدود ۰/۰۲ درصد (دو صدم درصد) از کل اعتبارات آنهاست. این امر نشان‌دهنده عدم اراده دولت در مشارکت دادن «بانک‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» در ایفای نقش تأثیرگذار برای بالا بردن سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی (GDP) است که در اسناد بالادستی بر آن تأکید شده است.

ب) فصول پژوهش در امور ده‌گانه

بررسی اعتبارات فصول پژوهش («تحقیق و توسعه» پایه‌ای، توسعه‌ای) در امور ده‌گانه که حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است، حکایت از افزایش حدود ۱۳ درصدی اعتبارات این فصول در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ دارد. چنین رشدی نمی‌تواند مشکلات مؤسسات پژوهشی کشور مانند کمبود تجهیزات آزمایشگاهی و سایر اقلام مورد نیاز پژوهش را مرتفع نماید. شایان ذکر است سهم مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۰/۲۵ درصد برآورد شده است. باید توجه داشت این میزان از سهم پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی با اهداف سیاست‌های کلی علم و فناوری و نقشه جامع علمی کشور بسیار فاصله دارد.

۵. رویکرد دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه فناوری

اگر اعتبارات پیش‌بینی شده برای معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی به‌عنوان شاخص توجه به امور فناوری در نظر گرفته شوند، عملکرد دولت در این زمینه نیز تحولی و مثبت ارزیابی نمی‌شود. مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۳ هزار و ۷۸۳ میلیارد تومان است که ۹۰۰ میلیارد تومان آن برای کمک به افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی در ردیف‌های متفرقه (جدول شماره ۹) ردیف ۵۵۰۰۰۰-۹۲ لحاظ شده است. این در حالی است که مجموع این اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۵ هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان بوده است. پیش‌بینی ۹۰۰ میلیارد تومان برای افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی هرچند در صورت تحقق می‌تواند بخشی از اعتبارات برای تأمین تسهیلات مورد نیاز شرکت‌های دانش‌بنیان را تأمین کند، اما این میزان اعتبار نمی‌تواند جوابگوی نیازهای روزافزون کشور برای تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان باشد. مطابق ماده (۵) «قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» دولت موظف است از سال سوم پس از تشکیل صندوق نوآوری و شکوفایی، در لایحه بودجه حداقل نیم درصد از منابع بودجه عمومی خود را جهت کمک به این صندوق در نظر بگیرد. عمل به این قانون یعنی در نظر گرفته شدن ۷ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان برای کمک به صندوق نوآوری و شکوفایی.

۱. بررسی تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ دارای بیست (۲۰) تبصره است که در برخی از آنها به موضوعات مربوط به آموزش عالی و تحقیقات پرداخته شده است. از این‌رو در این بخش به بررسی این تبصره‌ها، بندها و جزء‌های مرتبط پرداخته شده و پیشنهادهایی نیز در خصوص حذف، اصلاح یا الحاق جزء یا بندهایی ارائه می‌شود. (جدول ۲)

جدول ۲. تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مرتبط با نظام آموزش عالی و تحقیقات

اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه ۱۴۰۱
<p>این بند تکرار قانون بودجه سال ۱۴۰۰ است با این تفاوت که عبارت «و تکمیل» پس از کلمه احداث و جمله «اصل و سود تسهیلات بانکی دریافتی موضوع این بند، به‌عنوان بدهی دولت تلقی نمی‌گردد.» به انتهای بند اضافه شده است.</p> <p>این بند به اولویت‌دار بودن ایجاد خوابگاه‌های متاهلین اشاره نموده که نقطه قوت آن است. باید توجه داشت در ماده (۷) «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی مکلف شدند حداقل ده درصد (۱۰٪) از درآمد اختصاصی و ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سالیانه مقرر در بودجه سنواتی خود را جهت احداث، تکمیل، تأمین و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین هزینه کنند. بنابراین، وجود این بند در راستای تقویت و تحقق اهداف قانون فوق مثبت ارزیابی می‌شود و تصویب آن پیشنهاد می‌شود.</p>	<p>به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۰ نسبت به أخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین به‌ویژه مناطق کمتر توسعه‌یافته موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد با اولویت احداث و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.</p> <p>دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده نمایند. اصل و سود تسهیلات بانکی دریافتی موضوع این بند، به‌عنوان بدهی دولت تلقی نمی‌گردد.</p>
<p>این بند تکرار قانون بودجه سال ۱۴۰۰ است با این تفاوت که عبارت «اختصاص وجوهی از محل منابع این بند در قالب وام شهریه دانشجویی به دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بلامانع است.» جایگزین عبارت «وجوه مذکور به صندوق‌های رفاه دانشجویی وزارت‌تخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی براساس سرانه دانشجویی تخصیص و واریز می‌گردد.» شده است. یعنی در واقع توزیع اعتبارات موضوع این بند با توجه به سرانه دانشجویی منتفی شده است. با توجه به اینکه وجوه مدنظر این بند مربوط به بازپرداخت وام شهریه دانشجویان دانشگاه‌های دولتی است بهتر است تسهیلات این محل اختصاص به دانشجویان دانشگاه‌های دولتی داده شود.</p> <p>پیشنهاد ابقای این بند داده می‌شود.</p>	<p>صد درصد (۱۰۰٪) وجوه اداره شده پرداختی از محل بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۴۰۰ تا سقف دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.</p> <p>وجوه مذکور به صندوق‌های رفاه دانشجویی به‌عنوان کمک جهت افزایش منابع مالی صندوق‌های مزبور اختصاص می‌یابد تا براساس اساسنامه مصوب، صرف پرداخت وام شهریه به دانشجویان و سایر پرداخت‌های رفاهی دانشجویی شود. اختصاص وجوهی از محل منابع این بند در قالب وام شهریه دانشجویی به دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بلامانع است.</p>
<p>اینکه مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی و سازمان بهزیستی از طریق صندوق رفاه دانشجویان تأمین شود اقدام مؤثری است. با این همه سازوکار بازپرداخت این وام‌ها تعیین نشده است. بنابراین، برای تسهیل و تعیین تکلیف شرایط بازپرداخت این وام‌ها اصلاح زیر پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پس از عبارت «اشتغال به کار افراد»، عبارت «با توجه به قوانین و مقررات حاکم بر صندوق‌ها» اضافه شود.</p>	<p>مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور نسبت به اعتبارات مندرج در این قانون در قالب وام از طریق صندوق رفاه دانشجویان در اختیار این افراد قرار می‌گیرد. اقساط وام‌های مذکور پس از فراغت از تحصیل و اشتغال به کار افراد، پرداخت می‌شود. دانشجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی مزبور و فرزندان رزمندگان معسر در اولویت دریافت وام می‌باشند.</p>

اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه ۱۴۰۱	
<p>از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ در مجموع ۱۲۶۰ طرح در همه استان‌ها با اعتباری بالغ بر ۱۰۷ میلیارد تومان به ثبت رسیده که عملکرد آن تاکنون تنها ۱۶ میلیارد تومان بوده است. بنابراین، عملکرد این بند تاکنون ضعیف بوده است. دلیل عملکرد ضعیف این بند از تبصره را باید در تعارض دستورالعمل مربوط به آن و دستورالعمل اجرایی ماده (۵۶) قانون الحاق و یا به‌صورت کلی در نحوه عمل شورای استان جستجو کرد که بنابر اعلام دستگاه‌های اجرایی ذی‌نفع، دستگاه‌های استانی بیش از آنچه بخواهند در این خصوص با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری استان هماهنگی و همکاری داشته باشند، به‌صورت درون‌دستگاهی عمل می‌کنند. همچنین، با توجه به تعدد سامانه‌های مشابه از جمله (سامانه‌های ساعت، ساعت، توانیران، تاپ و...) ایجاد سامانه جدید باعث ایجاد هزینه می‌شود.</p> <p>با توجه به نقش مؤثر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری در تحقق اهداف این بند از تبصره پیشنهاد می‌شود با بازنگری و اصلاح دستورالعمل مربوط، از ظرفیت نهادهای علمی و پژوهشی استان در پیشبرد طرح‌های توسعه‌ای استانی استفاده شود.</p> <p>– پیشنهاد: دو عبارت زیر به انتهای این بند الحاق می‌شوند:</p> <p>۱. سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است در دستورالعمل ابلاغی لزوم مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری با دستگاه‌های استانی را بگنجانند.</p> <p>همچنین، عبارت «سامانه مذکور از تجمیع سامانه‌های موجود ایجاد خواهد شد» به انتهای این بند الحاق می‌شود.</p>	<p>در راستای اجرای بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبتنی بر اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص یافته به دستگاه‌های اجرایی (به‌استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان مندرج در جدول (۱۰) این قانون کسر کند و با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی استانی و براساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌شود، برای امور پژوهشی و توسعه فناوری به دستگاه‌های اجرایی استانی تعیین شده توسط آن شورا از جمله جهاد دانشگاهی اختصاص دهد.</p> <p>دستگاه‌های مذکور مکلفند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر ۶ ماه یک‌بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش سالیانه این بند را حداکثر تا پایان مردادماه سال ۱۴۰۱ به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. مرکز آمار ایران مکلف است سالیانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر کند.</p> <p>شرط استفاده از این بند، درج اولویت‌ها، نیازها و مسائل تحقیقاتی توسط دستگاه‌های اجرایی در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) در پایگاه استنادی جهان اسلام (آی.اس.سی) می‌باشد.</p>	<p>تبصره «۹» - بند «ه»</p>
<p>این بند که در قانون سال ۱۴۰۰ نیز آمده است یکی از پُراهمیت‌ترین بندها برای حمایت از تحقیقات مسئله محور و توسعه ارتباط دانشگاه و صنعت تلقی می‌شود. اما به دلایل مختلف عملکرد آن با چالش مواجه بوده است. از جمله سکوت متن در خصوص امکان انتقال مانده وجوه نزد خزانه به سال مالی بعد و زمانبر بودن تبادل توافقنامه بین دانشگاه‌ها و شرکت‌ها، عملاً منجر به بلااستفاده شدن بخشی از اعتبار هر سال می‌شود. اما با تأسیس «صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» و واریز اعتبارات موضوع این بند به صندوق مذکور، ضمن اینکه استفاده از این اعتبارات برای دانشگاه‌ها راحت‌تر خواهد بود، عملاً تکلیف مانده وجوه نیز تعیین شده است که در این صندوق برای استفاده دانشگاه‌ها باقی خواهد ماند. جهت ایفای نقش مؤثر صندوق در راهبری نظام تحقیقاتی کشور، لازم است اعتبارات این بند افزایش یابد.</p>	<p>بند «و» - شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهار درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا صرفاً در راستای حل مسائل و مشکلات همان شرکت‌ها از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی، جهاد دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکترا و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هریک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی</p>	<p>تبصره «۹» - بند «و»</p>

اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه ۱۴۰۱	
<p>کل اعتبار هزینه امور پژوهشی دستگاه‌های موضوع این بند در لایحه بودجه بالغ بر ۵۱۵ میلیارد تومان بوده است، چهل درصد (۴۰٪) این اعتبار حدود ۲۰۶ میلیارد تومان است. با توجه به اینکه طی سال‌های اخیر هزینه امور پژوهشی توسط دستگاه‌های موضوع این بند به شدت کاهش یافت و این امر باعث شد که اهداف بند حاضر به طور کامل محقق نشود. بنابراین جلوگیری از کاهش این اعتبار یک ضرورت است.</p> <p>پیشنهاد</p> <p>- عبارت «شصت درصد (۶۰٪) جایگزین عبارت «چهل درصد (۴۰٪)» می‌شود.</p> <p>- عبارت «این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و براساس پیشرفت طرح از طریق صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود» جایگزین عبارت «این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها با سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، توسط این صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود.» می‌گردد.</p> <p>- عبارت «کاهش هزینه امور پژوهشی توسط دستگاه‌های موضوع این بند ممنوع است» به انتهای بند «و» الحاق می‌گردد.</p> <p>- در بخش مربوط به «حداقل سهم پرداخت به دانشجویان...» بعد از لفظ «مبلغ» عبارت «اعتبارات نیروی انسانی» اضافه شود.</p>	<p>وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب صندوق مذکور موضوع این بند واریز کند. این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها با سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، توسط این صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود. اعتبارات موضوع این بند در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی و فناوری و جهاد دانشگاهی و حوزه‌های علمیه در قالب قراردادهای مشخص هزینه می‌شود. حداقل سهم قابل پرداخت به دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز از مبلغ هر طرح (پروژه) شصت درصد (۶۰٪) است. شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات موضوع این بند می‌توانند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) از مبلغ چهل درصد (۴۰٪) هزینه امور پژوهشی مذکور را از طریق دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی و وابسته به خود و جهاد دانشگاهی و حوزه‌های علمیه در چارچوب آیین‌نامه اجرایی این بند هزینه کنند.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند شامل سازوکارهای مربوط، چگونگی مصرف و سایر موارد به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>	
<p>بند پایانی این تبصره دارای ایرادات زیر است:</p> <p>- در صورتی که اساسنامه صندوق شورای عالی، علوم، تحقیقات و فناوری و به تبع آن ماهیت و وظیفه اصلی این صندوق مشخص نیست، واریز بخشی از اعتبارات حاصل از این تبصره به این صندوق از توجیه لازم برخوردار نیست.</p> <p>- همان‌طور که از نام صندوق مزبور پیداست، صندوق شورای عالی عتف است که بسیاری از دستگاه‌ها عضو این شورا هستند و اساساً محدود کردن آن به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، دارای ایراد است.</p>	<p>به رؤسای دستگاه‌های اجرایی ملی/استانداران اجازه داده می‌شود اموال و دارایی منقول و غیرمنقول مازاد دولتی (به‌استثنای انفال و موارد مندرج در اصل (۸۳) قانون اساسی) در اختیار خود و دستگاه‌ها و مؤسسات تابعه/دستگاه‌های استانی را پس از تأیید کارگروه‌های ملی و استانی واگذاری اموال (اعضای آن در آیین‌نامه اجرایی تعیین می‌شود) و بدون رعایت تشریفات مربوط به تصویب هیئت وزیران با رعایت قوانین و مقررات، از طریق حراج عمومی در بورس کالا و یا از طریق مزایده عمومی در سامانه تدارکات الکترونیک دولت با رعایت قانون تجارت الکترونیک مصوب (۱۳۸۲/۱۰/۱۷) با اصلاحات و الحاقات بعدی و نیز مقررات تعیین شده در قانون</p>	<p>تبصره «۱۸» - بند «ب» - جزء «۱»</p>

اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه ۱۴۰۱	
<p>پیشنهاد</p> <p>– عبارت «در صورت درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور قابل واریز به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور است.» حذف و عبارت «در صورت درخواست کلیه دستگاه‌های اجرایی عضو شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا در راستای طرح‌های کلان ملی مصوب و نیازهای پژوهش و فناوری همان دستگاه به مصرف برسد. آیین‌نامه اجرایی این بند پس از سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون با پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد» جایگزین می‌شود.</p>	<p>برگزاری مناقصات به نحوی که با مزایده منطبق باشد، به فروش رسانده و منابع حاصل را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند.</p> <p>معادل وجوه واریزی به صندوق پیشرفت و عدالت ایران نزد خزانه‌داری کل کشور توسط دستگاه‌های اجرایی ملی صرف حمایت از طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط با رشد و تولید همان دستگاه در چارچوب جدول شماره (۱۸) شده و وجوه واریزی دستگاه‌های استانی در اختیار صندوق استانی تابعه در استان مربوطه قرار می‌گیرد.</p> <p>در صورت درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور قابل واریز به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور است.</p>	
الحاقیات و احیا		
<p>با توجه به لزوم رعایت احکام برنامه‌های توسعه و اجرای آنها توسط دولت و اهمیت حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، احیای این بند پیشنهاد می‌شود. همچنین، آمارهای منتشر شده در ۹ ماه سال ۱۳۹۹ از مجموع ۳۸ هزار و ۷۶۱ پایان‌نامه و رساله انجام شده در دانشگاه‌ها فقط ۷۳۱ مورد از آنها تقاضامحور بوده است. این بدین معناست که دستگاه‌های اجرایی از ظرفیت دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها بهره کافی نمی‌برند. با وجود این حذف این بند باعث آسیب بیشتر به این بخش خواهد شد. لازم است که بیان شود، وزارت علوم طراحی سامانه این بند را نیز در دست اقدام قرار داده است.</p> <p>بنابراین پیشنهاد احیای این بند به شکل مطروحه، داده می‌شود.</p>	<p>در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که از اعتبارات برنامه‌های (پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن‌آفرینی، برنامه پژوهش‌های دینی، علمی و کاربردی یا عناوین مشابه) استفاده می‌کنند، مکلفند حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) از این اعتبارات را به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری واریز کنند تا با اعلام فراخوان در موضوعات مورد نیاز خود، از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی، حوزه‌های علمیه، شرکت‌های دانش‌بنیان و پژوهشکده‌های قانونی وابسته به بسیج هزینه نمایند.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر تا سه ماه پس از تصویب این قانون از سوی سازمان برنامه و بودجه و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.</p>	<p>پیشنهاد احیای بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (الحاق)</p>
<p>با توجه به فرسوده بودن و یا قدیمی شدن تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی... وجود این بند در لایحه بودجه ضروری است و می‌تواند نقش بالقوه‌ای در تأمین تجهیزات مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری داشته باشد.</p>	<p>«دولت مجاز است یک میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به‌منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای دولتی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند».</p>	<p>پیشنهاد احیای عبارت انتهایی بند «الف» تبصره «۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۰</p>

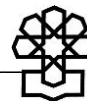
اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه ۱۴۰۱	
		(الحاق)
با توجه به اینکه در سال‌های گذشته اعتبارات پژوهشی در محل‌های دیگر نیز هزینه می‌شده‌اند، نبود این عبارت هزینه‌کرد اعتبارات پژوهشی در سایر محل‌ها را موجه جلوه خواهد داد و به تضعیف پژوهش منجر خواهد شد.	عبارت «در راستای تحقق اهداف نقشه جامع علمی کشور، کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع است.» به تبصره «۹» به‌عنوان یک بند الحاق شود.	پیشنهاد الحاقی
با توجه به فرسوده بودن تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و نیز عدم در نظر گرفتن محل اعتباری جهت به‌روزرسانی این بخش، ایجاد یک محل تأمین مالی برای به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی الزامی است.	افزایش ۱۰ درصد مالیات واردات و فروش سیگار در سال ۱۴۰۱ و هزینه‌کرد تمامی وجوه دریافتی برای تجهیز آزمایشگاه‌های تحقیقاتی و آموزشی دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی کشور.	پیشنهاد الحاقی
در حالی که در سال‌های گذشته در ردیف‌های جدول تبصره «۱۴» اعتباری تحت عنوان یارانه تغذیه و امور رفاهی دانشجویان اختصاص پیدا می‌کرد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ این ردیف حذف شده است. این موضوع به‌خصوص با فروکش کردن شیوع ویروس کرونا و امکان حضور دانشجویان در دانشگاه‌ها و به تبع آن در فضاهای خوابگاهی، لزوم در نظر گرفتن اعتباراتی جهت امور رفاهی و تغذیه دانشجویان بیش از گذشته وجود دارد.	یک ردیف با مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال به‌عنوان ردیف ۲۶ به ستون پرداختی‌های جدول تبصره «۱۴» تحت عنوان «امور رفاهی و تغذیه دانشجویان» اضافه می‌شود. (منبع تأمین اعتبار این ردیف، کسر ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال از ردیف ۲۴ «صندوق پیشرفت و عدالت ایران (توزیع ملی و استانی)» خواهد بود).	پیشنهاد الحاقی
مهم‌ترین منبع هر کشوری، نیروی انسانی تحصیلکرده است. هم‌اکنون فارغ‌التحصیلان بی‌شماری در جامعه وجود دارد که با وجود مهارت‌های متعدد، اما به‌دلیل عدم حمایت لازم، بیکار هستند و روزبه‌روز بر تعداد آنها نیز افزوده می‌شود. صندوق پیشرفت و عدالت ایران که با هدف بهبود فضای کارآفرینی و اشتغال کشور تأسیس شده، فرصتی مغتنم برای دانش‌آموختگان دانشگاهی است که بتوانند با دریافت تسهیلات فعالیت‌های کارآفرینانه در حوزه تخصصی خود انجام دهند. تا با این طریق هم خود مشغول شوند و هم موجبات اشتغال دیگران را فراهم نمایند.	عبارت «از محل اعتبارات صندوق پیشرفت و عدالت ایران، به دانش‌آموختگان دانشگاهی که طرح‌های صنعتی - کاربردی دارند تسهیلاتی پرداخت می‌شود. طرح‌ها باید به تأیید مرجع صلاحیت‌دار برسند» به‌عنوان جزء «۱» بند «ج» تبصره «۱۸» الحاق می‌شود.	پیشنهاد الحاقی

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود بزرگ‌ترین غایب تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۰ با موضوع حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه است. این بند در صورت تحقق می‌توانست تأثیرات مثبتی در حوزه تحقیقات دانشگاهی داشته باشد که از جمله آنها می‌توان کمک به ارتباط دانشگاه‌ها با صنعت و بازار و سوق دادن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به سمت حل مسائل کشور را نام برد. این بند به دلیل عدم پیش‌بینی آیین‌نامه اجرایی در قوانین بودجه سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰، فاقد عملکرد بوده است. اما احیای این بند و اراده برای تحقق آن توصیه می‌شود. غایب مهم دیگر در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ «ممنوعیت کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی» است.

بند «و» تبصره «۹» با موضوع تکلیف «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به مصرف ۴۰ درصد از اعتبارات امور پژوهشی در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافق‌نامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی در قالب مندرج در همین بند به‌طور بالقوه می‌تواند به‌عنوان یکی از اثربخش‌ترین تبصره‌های موجود در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معرفی شود. دلایل این موضوع کمک این بند به ارتباط دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی با صنعت و بازار، کمک به ایجاد درآمد برای دانشجویان و پژوهشگران، آشنایی دانشگاه‌ها با مسائل صنعت کشور، کمک به بومی شدن صنعت و فناوری و کمک به پویایی تحقیقات در دانشگاه‌هاست. هرچند تحقق کامل این بند با مشکلاتی روبه‌رو است که در بخش تبصره‌های این گزارش به تفصیل به آن پرداخته شده است؛ یکی از دلایل عدم تحقق این بند نبود حساب و یا صندوقی برای ذخیره این اعتبارات بوده است تا ضمن دسترسی راحت دانشگاه‌ها به این اعتبارات، باقی‌مانده آن برای سال بعد ذخیره شود، که البته چنین صندوقی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با عنوان «صندوق شورای عالی عتف» پیش‌بینی شده است.

۲. اعتبارات «امور آموزش و پژوهش»

در لوایح و قوانین بودجه سالیانه «امور آموزش و پژوهش» در برگیرنده فصول مهم این حوزه شامل فصل آموزش عالی و سه فصل پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه است. نسبت اعتبارات این امور و فصول ذیل آن به مصارف بودجه عمومی دولت می‌تواند شاخص مناسبی برای سنجش میزان توجه دولت به این امور و فصول مرتبط باشد. بنابراین در این بخش قبل از پرداختن به «امور آموزش و پژوهش» باید وضعیت مجموع مصارف بودجه عمومی دولت را دانست. مجموع مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۱ میلیون و ۵۰۵ هزار و ۲۳۹ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (۱ میلیون و ۳۷۳ هزار و ۷۶۹ میلیارد تومان) از رشد ۹/۵۶

درصدی برخوردار شده است.

اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۱۹۳ هزار و ۶۴۹ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (حدود ۱۶۵ هزار و ۷۴۸ میلیارد تومان)، حدود ۱۷ درصد رشد نشان می‌دهد. این اعتبارات حدود ۱۳ درصد از «مصارف بودجه عمومی دولت» و بالغ بر ۵ درصد از مصارف بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ را تشکیل می‌دهد. جزئیات مربوط به سهم هر کدام از فصول آموزش (آموزش عالی، آموزش و پرورش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی)، فصول پژوهش‌های پایه، پژوهش‌های توسعه‌ای، تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش» و فصول تحقیق و توسعه در سایر امور ده‌گانه، به شرح جدول ۳، آمده است.

۲-۱. بررسی اعتبارات فصل آموزش در «امور آموزش و پژوهش»

اعتبارات فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۵۵ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که حدود ۳۵/۳۵ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ رشد نشان می‌دهد. این میزان رتبه اول رشد را در بین فصول سه‌گانه آموزش (آموزش عالی، آموزش و پرورش و آموزش فنی و حرفه‌ای) دارد. سهم فصل آموزش عالی از «امور آموزش و پژوهش» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۲۸ درصد (۲۸٪) پیش‌بینی شده است. همچنین، رشد اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» ۱۶/۸۳ درصد بوده است. (جدول ۳)

از زاویه‌ای دیگر حدود ۷۷/۷ درصد از اعتبارات «فصل آموزش عالی» هزینه‌ای عمومی، ۱۴/۸ درصد اختصاصی و ۷/۵ درصد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است که نشان‌دهنده کاهش اندک سهم اعتبارات هزینه‌ای عمومی و افزایش نسبی سهم اعتبارات اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ است.

همچنین اعتبارات هزینه‌ای پیش‌بینی شده برای فصل آموزش عالی با ۳۴/۵ درصد رشد، نسبت به فصول آموزش و پرورش عمومی (با ۸/۱۹ درصد رشد) و آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی (با ۸/۷۴ درصد رشد)، از رشد بیشتری برخوردار بوده است.

۲-۲. بررسی اعتبارات فصول پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش»

مجموع اعتبارات فصول پژوهش (پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش») نزدیک به ۱۱ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (حدود ۱۰ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان) حدود ۱۰ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین مجموع اعتبارات فصول پژوهشی تنها حدود ۶ درصد از اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» را شامل می‌شود. مانند سال‌های گذشته کمترین توجه دولت در «امور آموزش و پژوهش» معطوف به فصول پژوهشی بوده است. (جدول ۳)

جدول ۳. «امور آموزش و پژوهش» و توزیع اعتبارات و سهم فصل آموزش عالی و پژوهش‌های پایه و توسعه‌ای از «امور آموزش و پژوهش»

(میلیون ریال)

ردیف	عنوان	قانون بودجه سال ۱۴۰۰	لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	درصد رشد	سهم از «امور آموزش و پژوهش» (درصد)	سهم از مجموع فصول آموزش (درصد)	سهم از مجموع امور ده‌گانه (درصد)
۱	فصل آموزش و پرورش عمومی	۱۰۰۹.۵۸۰.۶۹۶	۱۰۹۸۲۳۵۵۳۵	۸/۷۸	۵۶/۷۱	۶۰/۳۸	۱۱/۶۱
۲	فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۳۳.۶۴۴.۲۲۲	۱۶۹۴۵۵۷۳۱	۲۶/۷۹	۸/۷۵	۹/۳۱	۱/۷۹
۳	فصل آموزش عالی	۴۰۷.۰۳۱.۰۰۵	۵۵۰۹۰۳۱۹۴	۳۵/۳۵	۲۸/۴۴	۳۰/۲۹	۵/۸۲
۴	مجموع فصول آموزش (عمومی، عالی و فنی و حرفه‌ای)	۱.۵۵۰.۲۵۵.۹۲۳	۱۸۱۸۵۹۴۴۶۰	۱۷/۳۱	۹۳/۹۱	۱۰۰	۱۹/۲۳
۵	فصل پژوهش‌های پایه	۳۱.۴۸۶.۶۴۶	۴۴.۹۵۰.۹۳۱	۴۲/۷۶	۲/۳۲	-	۰/۴۲
۶	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۷۴.۶۴۶.۵۴۶	۷۱.۴۹۶.۹۵۷	-۴/۲	۳/۶	-	۰/۶۷
۷	فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش»	۱۰۰۹۷.۷۲۴	۱۰۴۵۷.۰۱۱	۳۲/۷۳	۰/۰۷۵	-	۰/۰۱۳
۸	مجموع فصول پژوهش (پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش»)	۱۰۷.۲۳۰.۹۱۶	۱۱۷.۹۰۴.۸۹۹	۹/۹۵	۶/۰۸	-	۱/۱۱
۹	فصول تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه	۱۷۶,۳۵۵,۰۰۰	۱۹۹,۷۹۱,۷۴۳	۱۳/۲۸	-	-	۱/۸۸
۱۱	«امور آموزش و پژوهش»	۱۶۵۷۴۸۶۸۳۹	۱۹۳۶۴۹۹۳۵۹	۱۶/۸۳	۱۰۰	-	۲۰/۴۸
۱۲	جمع امور ده‌گانه	۸.۵۹۲.۴۳۸.۳۱۵	۱۰.۶۲۰.۳۶۱.۴۸۰	۲۳/۶۰	-	-	۱۰۰

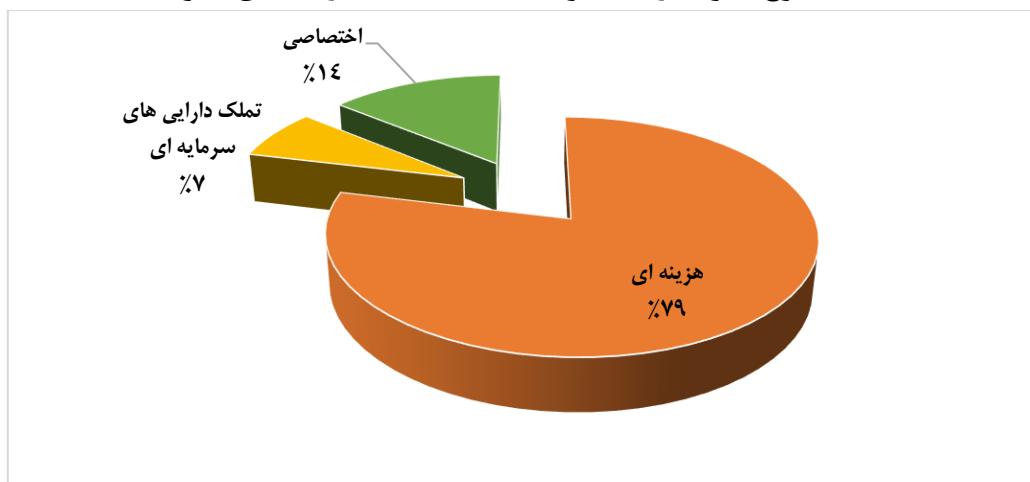
۳. توزیع کل اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات دستگاهی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در ذیل عنوان دستگاه اصلی پیش‌بینی شده است. این دستگاه‌ها شامل وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری (شامل دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته و جهاد دانشگاهی)، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور است. در این بخش به بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده سه دستگاه کلان و اصلی فوق پرداخته می‌شود.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با احتساب اعتبارات ردیف‌های متفرقه بالغ بر ۶۲ هزار و ۹۷۱ میلیارد تومان برآورد شده است. در این لایحه اعتبارات پیش‌بینی شده برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با احتساب ردیف‌های متفرقه (۱۰۰ میلیارد تومان) بالغ بر ۳۸ هزار و ۲۷۸ میلیارد تومان، برای دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حدود ۲۰ هزار و ۹۰۵ میلیارد تومان و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری با احتساب ردیف‌های متفرقه (۱۸۰۰ میلیارد تومان) حدود ۳ هزار و ۷۸۷ میلیارد تومان است.

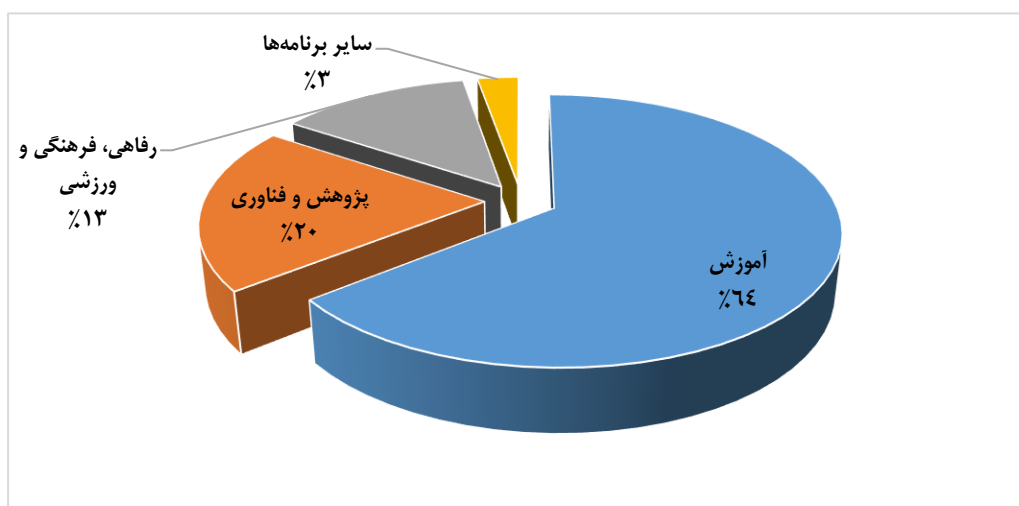
بررسی مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد، بالغ بر ۴۹ هزار و ۵۹۵ میلیارد تومان (حدود ۷۹ درصد) مربوط به اعتبارات هزینه‌ای، حدود ۴ هزار و ۵۴۹ میلیارد تومان (حدود ۷ درصد) مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بالغ بر ۸ هزار و ۸۲۵ میلیارد تومان (حدود ۱۴ درصد) به‌عنوان اعتبارات اختصاصی پیش‌بینی شده است. مجموع اعتبارات برای دستگاه‌های اصلی این بخش به تفکیک نوع مصرف در نمودار ۱ ارائه شده است.

نمودار ۱. اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری
به تفکیک نوع مصرف در لایحه بودجه ۱۴۰۱ (با احتساب ردیف‌های متفرقه)

همچنین بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده برحسب برنامه‌های عمده: ۱. آموزشی، ۲. پژوهشی و فناوری و ۳. رفاهی، فرهنگی و ورزشی نشان می‌دهد از مجموع بالغ بر ۶۲ هزار و ۹۷۱ میلیارد تومان اعتبار پیش‌بینی شده برای این برنامه‌ها، حدود ۴۰ هزار و ۴۶۱ میلیارد تومان (۶۴ درصد) برای برنامه‌های آموزشی، بالغ بر ۱۲ هزار و ۶۴۴ میلیارد تومان (۲۰ درصد) برای برنامه‌های پژوهش و فناوری و حدود ۸ هزار و ۱۲۷ میلیارد تومان (۱۳٪) برای برنامه‌های رفاهی، فرهنگی و ورزشی پیش‌بینی شده است. همچنین اعتباری بالغ بر یک هزار و ۷۳۸ میلیارد تومان (۳ درصد از کل اعتبارات این بخش) برای سایر برنامه‌ها در نظر گرفته شده است. نمودار مربوط به سهم هریک از برنامه‌ها از کل اعتبارات پیش‌بینی شده به تفکیک در ذیل مشخص شده است.

نمودار ۲. مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه ۱۴۰۱ به تفکیک برنامه‌ها (با احتساب ردیف‌های متفرقه)

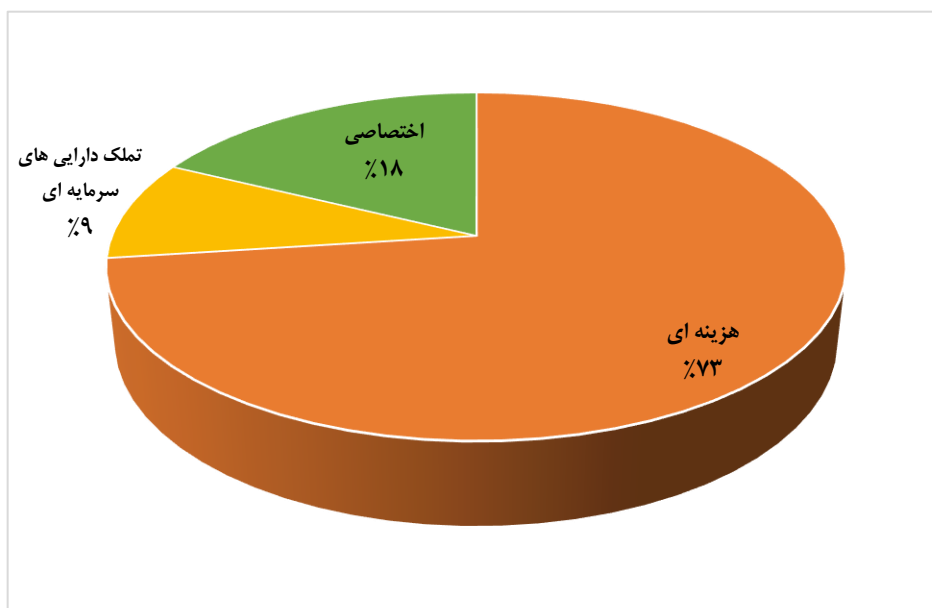

الف) وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

اما بررسی اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد از کل اعتبارات این دستگاه که بالغ بر ۳۸ هزار و ۲۷۸ میلیارد تومان پیش‌بینی شده، بالغ بر ۲۷ هزار و ۹۴۷ میلیارد تومان (۷۳ درصد) مربوط به اعتبارات هزینه‌ای، حدود ۳ هزار و ۵۶۰ میلیارد تومان (۹/۳ درصد) مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و همچنین بالغ بر ۶ هزار و ۷۷۱ میلیارد تومان (۱۷/۷ درصد) نیز مربوط به اعتبارات اختصاصی این وزارتخانه می‌باشد. این اعتبارات به تفکیک نوع مصرف در نمودار ۳ ارائه شده است.

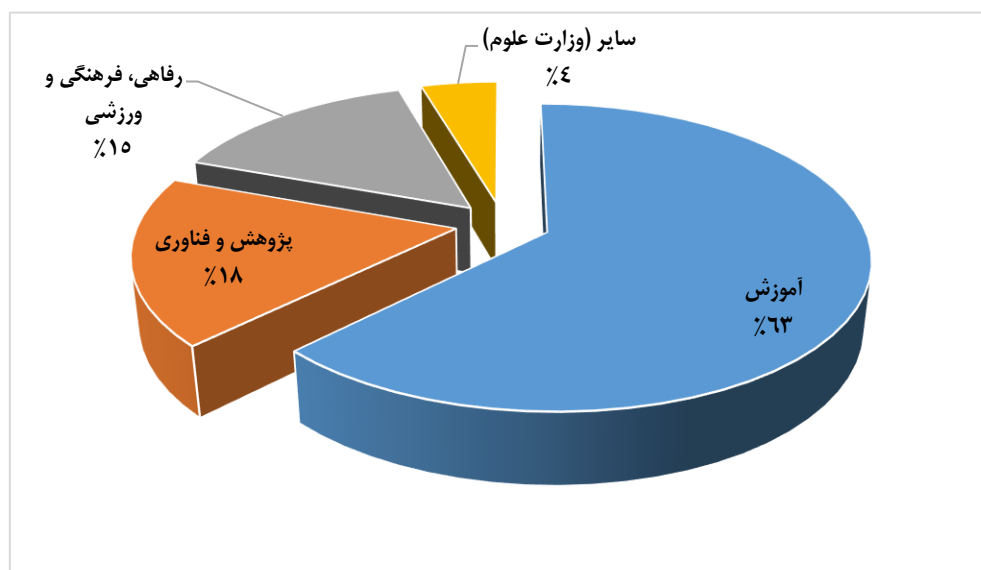

نمودار ۳. اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تفکیک نوع مصرف
(با احتساب ردیف‌های متفرقه)

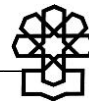

همچنین بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده برای وزارت علوم به تفکیک برنامه‌ها نشان می‌دهد از مجموع ۳۸ هزار و ۲۷۸ میلیارد تومان، اعتباری بالغ بر ۲۳ هزار و ۹۰۷ میلیارد تومان (۶۲/۵ درصد) برای برنامه‌های آموزشی، ۶ هزار و ۹۴۸ میلیارد تومان (۱۸ درصد) برای برنامه‌های مربوط به پژوهش و فناوری، ۵ هزار و ۶۸۴ میلیارد تومان (۱۵ درصد) برای برنامه‌های رفاهی، فرهنگی و ورزشی و ۱ هزار و ۷۳۸ میلیارد تومان (۴/۵ درصد) برای سایر برنامه‌های ذیل این دستگاه پیش‌بینی شده است. نکته قابل ذکر اینکه بخش عمده مصارف هزینه‌ای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مربوط به حقوق و دستمزد است که بالغ بر ۱۶ هزار و ۲۲۸ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. این اعتبارات حدود ۵۸ درصد اعتبارات هزینه‌ای و ۴۲ درصد از کل اعتبارات این وزارتخانه را شامل می‌شود. اعتبارات در نظر گرفته شده برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تفکیک برنامه‌ها در نمودار ۴ ارائه شده است.

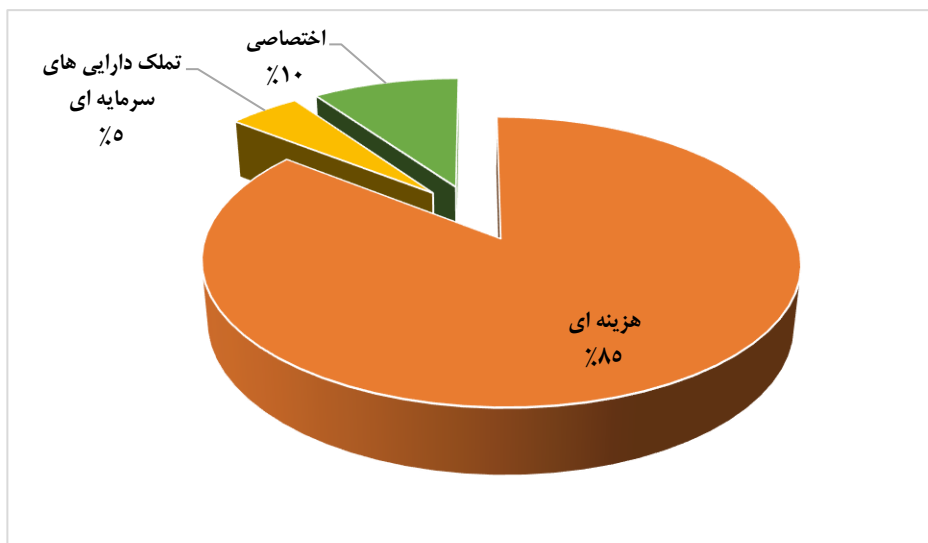
نمودار ۴. مجموع اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تفکیک برنامه‌ها
(با احتساب ردیف‌های متفرقه)

ب) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (اعتبارات آموزشی، پژوهشی، رفاهی، فرهنگی و ورزشی) بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز نشان می‌دهد از کل اعتبارات در نظر گرفته شده برای این دستگاه یعنی ۱۷۴ هزار میلیارد تومان، اعتباری در حدود ۲۰ هزار ۹۰۵ میلیارد تومان برای برنامه‌های مرتبط با آموزش عالی، تحقیقات و فناوری پیش‌بینی شده است که حدود دوازده درصد (۱۲ درصد) از کل اعتبارات این وزارتخانه را شامل می‌شود. از این میزان، اعتباری بالغ بر ۱۷ هزار و ۸۹۲ میلیارد تومان (۸۵ درصد) به‌عنوان اعتبارات هزینه‌ای، ۹۸۱ میلیارد تومان (۵ درصد) برای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲ هزار و ۳۱ میلیارد تومان (۱۰ درصد) به‌عنوان اعتبارات اختصاصی این دستگاه در نظر گرفته شده است. در نمودار زیر اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تفکیک مصارف ارائه شده است.

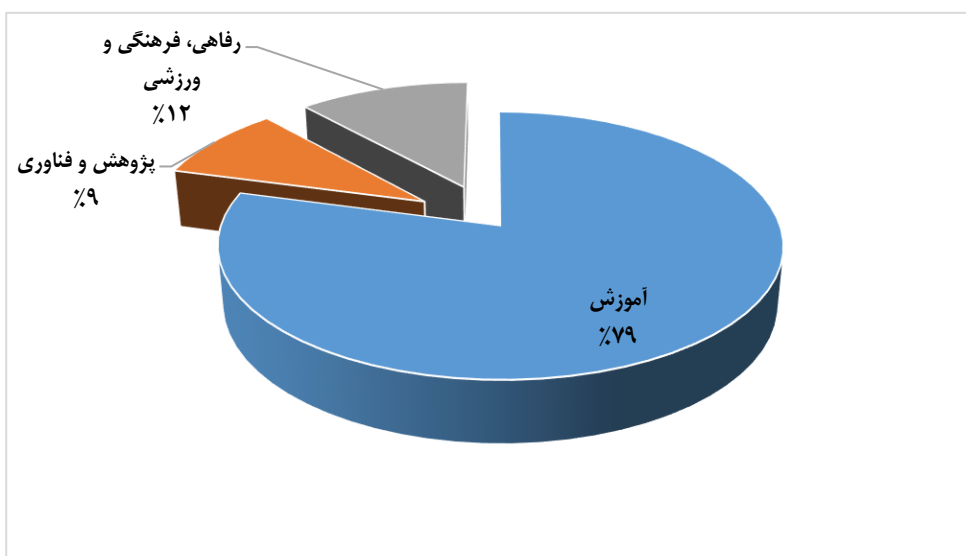

نمودار ۵. اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تفکیک مصارف

بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تفکیک برنامه‌ها نشان می‌دهد، از مجموع ۲۰ هزار و ۹۰۵ میلیارد تومان اعتبار محاسبه شده به‌عنوان اعتبارات مرتبط این دستگاه با آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، اعتباری بالغ بر ۱۶ هزار و ۵۵۳ میلیارد تومان (۷۹ درصد) برای برنامه‌های آموزشی، یک هزار و ۹۰۸ میلیارد تومان (۹٪) برای برنامه‌های پژوهش و فناوری و ۲ هزار و ۴۴۲ میلیارد تومان (۱۲ درصد) برای برنامه‌های رفاهی، فرهنگی و ورزشی، این دستگاه پیش‌بینی شده است. این اعتبارات به تفکیک در نمودار ۶ ارائه شده است.

نمودار ۶. اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تفکیک برنامه‌ها

۴. سهم اعتبارات پژوهشی و فناوری از تولید ناخالص داخلی (GDP)

برای محاسبه کل اعتبارات پژوهش، توسعه و فناوری دولتی کشور که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده است؛ اعتبارات فصول تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه، فصل پژوهش‌های پایه و توسعه‌ای و برنامه‌های مرتبط با پژوهش و فناوری در سایر فصول گردآوری شده است، هزینه امور پژوهشی «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» و ۱ درصد اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی تخصیص یافته، به‌استثنای فصول ۱ و ۶ لایحه بودجه (موضوع بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه) منظور شده‌اند. علاوه بر این، ردیف‌های متفرقه دستگاه‌ها و سایر ردیف‌های مرتبط با پژوهش و فناوری مورد محاسبه قرار گرفته‌اند.

داده‌های به‌دست آمده از جدول ۴ نشان می‌دهند که سهم اعتبارات پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۰/۲۵ درصد است. باید توجه داشت این میزان از سهم پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی با اهداف سیاست‌های کلی علم و فناوری و نقشه جامع علمی کشور در خصوص افزایش سهم تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی به ۴ درصد تا سال ۱۴۰۴ و اهداف مندرج در ماده (۶۶ - جدول ۱۳) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر رسیدن سهم پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص داخلی به ۱/۵ درصد تا سال ۱۴۰۱ فاصله زیادی دارد.

جدول ۴. اعتبارات پژوهشی و فناوری در لایحه بودجه ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

ردیف	عنوان	۱۴۰۰	۱۴۰۱	درصد رشد
۱	امور و فصول - اعتبارات فصول پژوهشی (تحقیق و توسعه و پژوهش‌های پایه‌ای) و فناوری دستگاه‌های اجرایی (ماده واحد - جدول ۶)	۱۷۶,۳۵۵,۰۰۰	۱۹۹,۷۹۱,۷۴۳	۱۳/۲۹
۲	ردیف‌های مندرج در جداول متفرقه‌ها (ماده واحد - جدول ۹)	۲۱,۸۲۶,۸۳۷	۱۹,۰۰۰,۰۰۰	-۱۲/۹۵
۳	هزینه امور پژوهشی «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت»	۳,۵۷۳,۶۲۹	۵,۱۵۶,۸۱۵	۴۴/۳۰
۴	۱ درصد اعتبارات تخصیص‌یافته هزینه‌ای به‌استثنای فصول ۱ و ۶ دستگاه‌های اجرایی موضوع بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه (ماده واحد - تبصره «۹»)	۲۵,۶۲۵,۶۶۷	۲۵,۱۲۴,۳۳۹	-۱/۹۵
۵	جمع کل	۲۲۷,۳۸۱,۱۳۳	۲۴۹,۰۷۲,۸۹۷	۹/۵۴
۶	تولید ناخالص داخلی (GDP)	۷۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰*	۹۸,۶۷۰,۰۰۰,۰۰۰*	۳۸
۷	سهم اعتبارات پژوهش و فناوری از GDP (درصد)	۰/۲۲	۰/۲۵	-۲۱

* تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۰ به نرخ جاری (ریالی) با احتساب نرخ تورم ۴۰ درصد و رشد ۲/۸ درصد محاسبه شده است.

** تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۱ با احتساب نرخ تورم ۳۵ درصد و رشد ۳ درصد محاسبه شده است.

همچنین، باید توجه داشت که در این گزارش امکان محاسبه یک درصد هزینه‌های غیرعملیاتی شرکت‌های دولتی - موضوع بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم و همچنین سهم بخش غیردولتی از تحقیق و توسعه فراهم نبوده است، هرچند که گسترش تحقیق و توسعه در بخش خصوصی از اهمیت زیادی در رسیدن به اهداف کلان ملی و جبران کمبود اعتبارات دولتی در این حوزه، برخوردار است. براساس جدول ۴ همچنین می‌توان دریافت که مجموع اعتبارات پژوهشی و فناوری لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۱/۷ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت را تشکیل می‌دهد. (مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، به میزان ۹,۲۹۸,۲۱۷,۱۷۷ میلیون ریال برآورد شده است).

جمع‌بندی

اعتبارات حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۰ و به‌طور کلی از چند جهت قابل توجه است:

اول - مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری بالغ بر ۶۲ هزار و ۹۷۱ میلیارد تومان برآورد شده است.

دوم - در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات فصل آموزش عالی ۵۵ هزار و ۹۰۳ میلیارد تومان پیش‌بینی شده و رشد اعتبارات این فصل نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بیش از ۳۵ درصد بوده است. همچنین، اعتبار پیش‌بینی شده «امور آموزش و پژوهش» ۱۹۳ هزار و ۶۵۰ میلیارد تومان بوده که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۱۷ درصد رشد داشته است.

سوم - مجموع اعتبارات سه فصل پژوهش‌های پایه، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش» حدود ۱۱ هزار و ۷۹۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده و میزان رشد آن حدود ۱۰ درصد بوده است.

چهارم - مجموع اعتبارات فصول تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه (شامل همه فصول تحقیق و توسعه، پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای) ۱۹ هزار و ۹۷۹ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که حدود ۱۳ درصد رشد داشته است. همچنین، مجموع کلیه اعتبارات پژوهشی و فناوری احصا شده شامل اعتبارات فصول تحقیق، توسعه در امور ده‌گانه، ردیف‌های مندرج در جداول متفرقه‌ها

پنجم - سهم هزینه‌های عمومی از مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری ۷۹ درصد (۰/۷۹) برآورد شده است.

ششم - سهم مجموع کل اعتبارات دستگاهی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری از «منابع بودجه عمومی دولت» ۴/۱۸ درصد و از «منابع بودجه کل کشور» ۱/۷۴ درصد برآورد شده است.

هفتم - لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از حیث انطباق با احکام قانون برنامه ششم توسعه کشور

به شرح زیر است:

الف) رعایت حکم بند «ب» ماده (۶۴) در موضوع اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص یافته به دستگاه‌های اجرایی (به‌استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری در بند «ه» تبصره «۹»

ب) عدم رعایت حکم بند «پ» ماده (۶۴) با موضوع هزینه‌کرد سه درصد (۳٪) از سود قابل تقسیم سال قبل کلیه شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های وابسته در امور پژوهش‌های مسئله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش

پ) رعایت بند «ت» ماده (۶۵) با موضوع کمک به صندوق رفاه دانشجویان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در بند «ب» تبصره «۹» و برنامه شماره ۱۸۰۳۰۶۷۰۰۰ ماده‌واحد لایحه

ت) رعایت حکم بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه در موضوع اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین مندرج در بند «الف» تبصره «۹»

ج) عدم رعایت حکم بند «ج» ماده (۶۴) در موضوع حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور. موضوع این ماده که هر ساله در قوانین بودجه سنواتی به آن پرداخته می‌شد، در لایحه بودجه ۱۴۰۱ حذف شده است. چ) بی‌توجهی به حکم بند «ج» ماده (۶۴) با موضوع تسهیل مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین‌المللی توسط دستگاه‌های اجرایی

ح) عدم توجه به حکم بند «الف» ماده (۶۵) با موضوع «حمایت از تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور با مشارکت شرکت‌های خارجی صاحب صلاحیت و دارای دانش برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری در حوزه‌های انرژی»

خ) عدم تحقق حکم مندرج در جدول ۱۳ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه در موضوع افزایش سهم ۱/۳۵ درصدی پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص داخلی برای حمایت و تقویت پژوهش و فناوری

پیشنهادها

برخی از اجزای تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در موارد مربوط به آموزش عالی، تحقیقات و فناوری بعضاً دارای نقص یا ابهام در متن است. شرح این موارد و کلیه پیشنهادها در بخش بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ این گزارش، آمده است. در این بخش اهم پیشنهادها و اصلاحات به شرح زیر ارائه می‌شود:

الف) پیشنهادهای اصلاحی و الحاقی به تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

۱. تبصره «۹» بند «ب»

پیشنهاد ابقای این بند داده می‌شود.

دلایل توجیهی

این بند تکرار قانون بودجه سال ۱۴۰۰ است. با این تفاوت که عبارت «اختصاص وجوهی از محل منابع این بند در قالب وام شهریه دانشجویی به دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بلامانع است.» جایگزین عبارت «وجوه مذکور به صندوق‌های رفاه دانشجویی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی براساس سرانه دانشجویی تخصیص و واریز می‌گردد.» شده است. یعنی در واقع توزیع اعتبارات موضوع این بند با توجه به سرانه دانشجویی منتفی شده است.

۲. اصلاح تبصره «۹» بند «ج»

پیشنهاد می‌شود:

پس از عبارت «اشتغال به کار افراد»، عبارت «با توجه به قوانین و مقررات حاکم بر صندوق‌ها» اضافه شود.

دلیل توجیهی

در تبصره «۹» بند «ج» با موضوع وام دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، برای تسهیل و تعیین تکلیف شرایط بازپرداخت این وام‌ها اصلاح فوق پیشنهاد می‌شود.

۳. اصلاح تبصره «۹» بند «ه»

پیشنهاد: دو عبارت زیر به انتهای این بند الحاق می‌شوند:

۱. سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است در دستورالعمل ابلاغی لزوم مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری با دستگاه‌های استانی را بگنجانند.
همچنین، عبارت «سامانه مذکور از تجمیع سامانه‌های موجود ایجاد خواهد شد» به انتهای این بند الحاق می‌شود.

دلایل توجیهی

عملکرد این بند تاکنون ضعیف بوده است. دلیل عملکرد ضعیف این بند از تبصره را باید در تعارض دستورالعمل مربوط به آن و دستورالعمل اجرایی ماده (۵۶) قانون الحاق و یا به‌طور کلی در نحوه عملکرد شورای استان جستجو کرد که بنابر اعلام دستگاه‌های اجرایی ذی‌نفع، دستگاه‌های استانی بیش از آنچه بخواهند در این خصوص با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری استان هماهنگی و همکاری داشته باشند، به‌صورت درون‌دستگاهی عمل می‌کنند.

همچنین، با توجه به تعدد سامانه‌های مشابه از جمله (سامانه‌های ساعت، توانیران، تاپ و...) ایجاد سامانه جدید باعث ایجاد هزینه می‌شود.

۴. اصلاح تبصره «۹» بند «و»

پیشنهاد می‌شود این بند به صورت ذیل اصلاح شود:

۱. عبارت «شصت درصد (۶۰٪)» جایگزین عبارت «چهل درصد (۴۰٪)» می‌شود.
۲. عبارت «این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و براساس پیشرفت طرح از طریق صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود» جایگزین عبارت «این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقتنامه توسط آنها با سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، توسط این صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقتنامه‌ها تسویه شود» گردد.

عبارت «کاهش هزینه امور پژوهشی توسط دستگاه‌های موضوع این بند ممنوع است» به انتهای بند «و» الحاق گردد.

۳. در بخش مربوط به «حداقل سهم پرداخت به دانشجویان...» بعد از لفظ «مبلغ» عبارت «اعتبارات نیروی انسانی» اضافه شود.

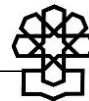
۵. اصلاح تبصره «۱۸» - بند «ب» - جزء «۱»

پیشنهاد: عبارت «در صورت درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور قابل واریز به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور است» حذف شود و عبارت «در صورت درخواست کلیه دستگاه‌های اجرایی عضو شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا در راستای طرح‌های کلان ملی مصوب و نیازهای پژوهش و فناوری همان دستگاه به مصرف برسد. آیین‌نامه اجرایی این بند پس از سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون با پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد» جایگزین آن شود.

دلایل توجیهی

بند پایانی این تبصره دارای ایرادات زیر است:

- در صورتی که اساسنامه صندوق شورای عالی، علوم، تحقیقات و فناوری و به تبع آن ماهیت و وظیفه اصلی این صندوق مشخص نیست، واریز بخشی از اعتبارات حاصل از این تبصره به این صندوق

از توجه لازم برخوردار نیست.

- همان طور که از نام صندوق مزبور پیداست، صندوق شورای عالی عتف است که بسیاری از دستگاه‌ها عضو این شورا هستند و اساساً محدود کردن آن به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، دارای ایراد است.

ب) الحاقیات

۱. پیشنهاد (احیا) بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به عنوان بند «ک» تبصره «۹» لایحه در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که از اعتبارات برنامه‌های (پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن‌آفرینی، برنامه پژوهش‌های دینی، علمی و کاربردی یا عناوین مشابه) استفاده می‌کنند، مکلفند حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) از این اعتبارات را به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری واریز کنند تا با اعلام فراخوان در موضوعات مورد نیاز خود، از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی، حوزه‌های علمیه و شرکت‌های دانش‌بنیان هزینه نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر تا سه ماه پس از تصویب این قانون از سوی سازمان برنامه و بودجه و وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۱. عبارت «در راستای تحقق اهداف نقشه جامع علمی کشور، کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع است.» به عنوان جزء «۱» این بند اضافه شود.

دلایل توجیهی

با توجه به لزوم رعایت احکام برنامه‌های توسعه و اجرای آنها توسط دولت و اهمیت حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، احیای این بند پیشنهاد می‌شود. همچنین، آمارهای منتشر شده در ۹ ماه سال ۱۳۹۹ از مجموع ۳۸ هزار و ۷۶۱ پایان‌نامه و رساله انجام شده در دانشگاه‌ها فقط ۷۳۱ مورد از آنها تقاضامحور بوده است. این بدین معناست که دستگاه‌های اجرایی از ظرفیت دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها بهره کافی نمی‌برند. با وجود این حذف این بند باعث آسیب بیشتر به این بخش خواهد شد. لازم است که بیان شود، وزارت علوم طراحی سامانه این بند را نیز در دست اقدام قرار داده است. بنابراین پیشنهاد احیای این بند به شکل مطروحه، داده می‌شود.

همچنین، عبارت «در راستای تحقق اهداف نقشه جامع علمی کشور، کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع است» که در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و سال‌های گذشته به عنوان

جزء «۱» این بند وجود داشت، حذف شده که محل تأمل است. با توجه به اینکه با وجود این عبارت در سال‌های گذشته اعتبارات پژوهشی در محل‌های دیگر نیز هزینه می‌شده‌اند، نبود این عبارت هزینه‌کرد اعتبارات پژوهشی در سایر محل‌ها را موجه جلوه خواهد داد و به تضعیف پژوهش منجر خواهد شد.

۲. پیشنهاد الحاق بند زیر (احیای پاراگراف انتهای بند «الف» تبصره «۳» قانون بودجه سال

۱۴۰۰) به‌عنوان پاراگراف انتهای بند «الف» تبصره «۳» لایحه

«دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به‌منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای دولتی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند».

دلایل توجیهی

با توجه به فرسوده بودن و یا قدیمی شدن تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی... وجود این بند در لایحه بودجه ضروری است و می‌تواند نقش بالقوه‌ای در تأمین تجهیزات مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری داشته باشد.

۳. پیشنهاد الحاق بند زیر به‌عنوان بند «ل» تبصره «۹» لایحه بودجه

بند «ل» - افزایش ۱۰ درصد مالیات واردات و فروش سیگار در سال ۱۴۰۱ و هزینه‌کرد تمامی وجوه دریافتی برای تجهیز آزمایشگاه‌های تحقیقاتی و آموزشی دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی کشور.

دلایل توجیهی

با توجه به فرسوده بودن تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و نیز عدم در نظر گرفتن محل اعتباری جهت به‌روزرسانی این بخش، ایجاد یک محل تأمین مالی برای به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی الزامی است.

۴. پیشنهاد الحاق بند زیر به‌عنوان جزء «۷» بند «ق» تبصره «۶» لایحه بودجه

«حداکثر سقف تعیین شده برای مالیات بر درآمد اعضای هیئت علمی - موضوع ماده (۵) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به پایه حقوق اعضای رسمی هیئت علمی (آموزشی و پژوهشی) شاغل و بازنشسته دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۶، حذف شده و مالیات بر درآمد این دسته از شاغلین طبق ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی محاسبه گردد. منابع مالی حاصله به پرداخت پژوهانه دانشجویان دکتری روزانه اختصاص می‌یابد».

دلایل توجیهی

با گذشت بیش از ۳۰ سال از تصویب قانون مزبور و لزوم بازنگری آن با توجه به تحولات پیش‌آمده و نیز برقراری عدالت در پرداخت‌های مشاغل مختلف، پیشنهاد الحاق بند فوق به تبصره‌های لایحه بودجه ارائه می‌شود.

۵. پیشنهاد الحاق بند زیر به عنوان ردیف ۲۶ جدول تبصره «۱۴»

یک ردیف با مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال به عنوان ردیف ۲۶ به ستون پرداختی‌های جدول تبصره «۱۴» تحت عنوان «امور رفاهی و تغذیه دانشجویان» اضافه می‌شود. (منبع تأمین اعتبار این ردیف، کسر ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال از ردیف ۲۴ «صندوق پیشرفت و عدالت ایران (توزیع ملی و استانی)» خواهد بود).

دلایل توجیهی

در حالی که در سال‌های گذشته در ردیف‌های جدول تبصره «۱۴» اعتباری تحت عنوان یارانه تغذیه و امور رفاهی دانشجویان اختصاص پیدا می‌کرد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ این ردیف حذف شده است. این موضوع به خصوص با فروکش کردن شیوع ویروس کرونا و امکان حضور دانشجویان در دانشگاه‌ها و به تبع آن در فضاهای خوابگاهی، لزوم در نظر گرفتن اعتباراتی جهت امور رفاهی و تغذیه دانشجویان بیش از گذشته وجود دارد.

۶. پیشنهاد الحاق بند زیر به عنوان جزء «۱» بند «ج» تبصره «۱۸» لایحه

«از محل اعتبارات صندوق پیشرفت و عدالت ایران، به دانش‌آموختگان دانشگاهی که طرح‌های صنعتی - کاربردی دارند، تسهیلاتی پرداخت می‌شود. طرح‌ها باید به تأیید مرجع صلاحیت‌دار برسند».

دلایل توجیهی

مهم‌ترین منبع هر کشور، نیروی انسانی تحصیلکرده است. هم‌اکنون فارغ‌التحصیلان بی‌شماری در جامعه وجود دارد که با وجود داشتن مهارت‌های متعدد، به دلیل عدم حمایت لازم، بیکار هستند و روزبه‌روز بر تعداد آنها نیز افزوده می‌شود. صندوق پیشرفت و عدالت ایران که با هدف بهبود فضای کارآفرینی و اشتغال کشور تأسیس شده، فرصتی مغتنم برای دانش‌آموختگان دانشگاهی است که بتوانند با دریافت تسهیلات فعالیت‌های کارآفرینانه‌ای در حوزه تخصصی خود انجام دهند. تا از این طریق هم خود مشغول شوند و هم موجبات اشتغال دیگران را فراهم نمایند.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مصوب هیئت وزیران.
۲. برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴.
۳. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰.
۴. قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، مصوب ۱۳۸۹/۸/۵.
۵. سیاست‌های کلی «علم و فناوری»، ۱۳۹۳.
۶. گزارش عملکرد تبصره‌های قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه.

